

شهرهای جدید مشکل گشا و یا اتلاف امکانات .

پیش گفتار :

در پی بحث های پیشین ، هدف این سایت قبل از هر چیز از یک طرف در رابطه است با وضعیت کنونی شهرنشینی و مرحله توسعه ویژه ای که با آن مواجه ایم . دیگر ارزیابی و سنجش سیاست گذاری های در جریان علت یابی بن بستهای - پی در پی ای که در این عرصه ها پیش میاید .

حالی که بوضوح مشاهده میشود برنامه های مربوط به احداث شهرهای جدید ، اغلب باشکست مواجه شده ، باز هم به همان سبک کلیشه ای به احداث آنها ادامه داده ، گوئی اتلاف امکانات جامعه یکطرف و بوجود آمدن ناهنجاری های غیر قابل اجتناب بعدی از طرف دیگر نباید هیچ گونه مسئولیتی داشته باشیم !

کوشش ما کنکاش و جستجوی علل شکل گیری سیاست گذاری و رواج برداشت هایی است که اینگونه سیاست گذاری ها تاکنون مبتنی بر آنها انجام پذیرفته . هنگامیکه به کنکاش مان ادامه میدهم میبینیم این وضعیت - اجرای برنامه هایی که در نهایت مسئله ساز - در جهان در حال توسعه ، منحصر به کشور نیست . برخی از این جوامع از دهه پیش این توه موده اند و اکنون با نتایج ناخوش آیند مواجهه . منطقه خاور میانه از این جهت - کلیشه کردن و تقلید از الگوهای غربی - مقایسه با سایر ملل حال توسعه یک استثناست . به کشورهای هم جوار توجه کنید . گونه در این چند دهه جولانگاه برنامه ریزان و مشاورین خارجی بوده . البته شکی نیست که این وضعیت را منافع مشخصی بوجود میآورد . آنها هستند که نهایتا با اعمال نفوذ خط دهنده سیاست گذاری و برنامه ریزی ها میشوند . ولی آنچه عمیقا " این است که چرا در کشور ما برقم انقلاب عظیم مردم ایرا همان روال مسئله ساز گذشته را ادامه میدهم !

" باز هم بعنوان مثال میتوان نمونه دیگری را مطرح نمود . مسئول برنامه ریزی طرحهای جدید شهری میبندارد : در آینده شهر جدید مجلسی در اصفهان و هشتگرد در تهران اولی دارای 300 و دومی 500 هزار جمعیت خواهند شد . الیکه هم اکنون بسختی این رقم در آنها ساکنند . انهم علی

تسهیلات ، تشویق ها و یا در عمل ترندهای بسیاری که برای جلوگیری از بر ملا شدن شکست و عدم بکار گرفته میشود . اکنون ملاحظه نمائید " دقیقاً" شبیه به ادعای برنامه ریزی شهرهای جدید ، مسئول برنامه ریزی شهر جدید مدینه السادات بین قاهره و اسکندریه که مانند هشتگرد 500 هزار نفر جمعیت داشته باشد ! اما تا کنون با انواع تشویق ها و پارانها ها و بلاخره انواع ترند ها پس از 30 سال جمعیتش به 130 هزار نفر رسیده اس در پاسخ به خبر نگار المانی میگوید :

2017 یعنی دیگر جمعیت شهر به 500 هزار خواهد رسید . هنگامیکه خبرنگار المانی با تبسم معنی داری میپرسد چگونه شهری که طی سی سال گذشته با همه تشویق ها و تسهیلات جمعیت اش به 130 هزار نفر رسیده ، انتظار دارید سال دیگر این جمعیت چهار برابر طه در عین طفره به پرسش مشخص مطرح شده ، میگوید : همه چیز توسط کارشناسان ما دقیقاً" بررسی برنامه ریزی شده ! پاسخی تکراری و بسیار که " مشابه انرا از مسئولین خودی هم میشنویم ! البته ماهم معتقدیم این سیاست گزار ی ها در کشور ما وجوامع دیگری که وضعیتی کم و بیش مشابه ما دارند ، تحت تاثیر منافع خاصی اتخاذ میشوند ، بگونه ای که این منافع اغلب همسویبامناف اکثریت جامعه نیستند . منافع دست اندر کاران ساخت و سازها سرمایه های سوداگر ، مهندسین مشاور که اینها همواره در عوض ارائه مشاوره مشخص جهت رفع و یا تعدیل مشکلی در پی راه اندازی یک پر میباشد . " در رابطه با موضوع بحث حاضر : شهرهای جدید ، کافی است " به : نتیجه ، وضعیت هر شهر تعداد و مکان پیشنهادی شهرهای جدیدی که تاکنون ساخته شده و یادراينده قرار است ساخته شوند کمی دقت توجه کنیم ، تا نتیجه ایکه تاکنون حاصل شده ، و بیش از همه میزان ضرورت اینگونه شهرها . : مشاورین و مسئولین ماهنگامی که مردم اصفهان شهر مجلسی را شهر میدانند ، چه پاسخ مسئولانه ای دارند تاچه حد حاضرند مسئولیت چنین بن بستى را پذیرا باشند ؟ دانشجوی مقیم شهر مجلسی چنین میگوید : دانشگاه ما در شهر مجلسی اصفهان بود . اصفهانیا بهش میگند شهر ارواح ، نه اینکه چون روح داره ! برای اینکه شهر یک خوابگاه د با هفتاد کیلومتر بیابون دورش . 65 کیلومتر جنوب غربی اصفهان .

درباره شکست و ناکامی شهر جدید در ایران هم اکنون منتقدین دلسوز به بیان و شرح این ناکامی و شکست کامل آن مشغولند. کافی است به شهرهای مختلف احداث شده و یادگار حال احداث توجه نمائیم و در چه امکانات وسیعی تاکنون هدر رفته است. با این همه ضروری است حتی الامکان نمونه های مشابه در جوامع دیگر خاصه کشورهای منطقه خاورمیانه مطرح گردد تا عمق تقلید و کلیشه کردن ها ویا در واقع این منطقه بیشتر مورد واریسی و کنکاش قرار گیرد. بنابراین برای ادامه بحث سعی خواهد شد در حد امکان تجربیات برخی از کشورهای این منطقه در این زمینه - احداث شهرهای جدید - توجه قرار دهیم. در مقاله پیشین، میشل مطالبی در باره شهر جدید در داشتیم. اکنون بعنوان مورد بعدی به اختصار به رخی تجربیات کشور مصر، بعنوان کشوری در این منطقه با مشکلات کلان شهری کم و بیش مشابه با کشور ما، میپردازیم. البته با این توضیح که منابع و اطلاعاتی که در این زمینه قابل دسترسی است بسیار محدود و اغلب نقل شده از منابع رسمی اند. اکثرًا "بیش از اینکه به روشن شدن جوانب مسئله کمک نماید، برای سرپوش گذاشتن بر ناکارآمدی و شکست ها انتشار مییابند. بیشتر تبلیغ و تعریف از خود است تا اعتراف به شکست جستجوی راهکارهای موثر راهکارهایی که واقعا" رافع مشکلات باشند. این سعی خواهد شد، در حد توانائی، مطالبی ند که بیشتر در پی ت یابی و پژوهش در پدیده مورد نظر .

دران سالها رویای ا احداث شهری بود که ، بصورت پایتخت دوم شامل همه ادارات ووزارت خانه ها وسایر مو دولتی وهمینطوریک ارتباط ریلی با قاهره ، . مدینه السادات 130 هزار جمعیت دارد اکثر واحد های مسکونی این شهر 500 هزار نفری خالی است . ولی برنامه ریزان ومسئولین ، هنوز نمی خواهند این شکست ونا کامی را بپ یرند .

محمود عبداللطیف ، رئیس دفتر برنامه ریزی شهر ، معتقد است تا سال 2017 جمعیت شهر به 500 هزار نفر خواهد رسید . حال اوچه تغییرات وسیاست های رادرسرمیپوراند ، که در انتظار این است که در فرصتی کمتر از ده سال جمعیت شهر چهار برابر شود - آنچه طی سه دهه علیرقم انواع یارانه وتسهیلات بوقوع نیپوسته - مسئله ایست که گویا مخفی نگهداشته و مایل نیست در مورد ان سخن بگوید . مدینه السادات مملو سا ختمانها وخیابان های خالی است که بعضا"بصورت نیمه تمام رها شده اند .

*- 76- 05 - 14 دولت مصر یک کنسرسیوم امریکائی رابرای تهیه طرح شهر جدید سادات سیتی انتخاب نمود . هر جدید

فاصله 100 کیلومتری قاهره در محور قاهره اسکندریه قرار خواهد داشت .

مدینه السادات با بلوکهای ساختمانی خالی ونیمه تمام .

موردی دیگر ، نظر موقعیت کاملا"متفاوت با مدینه السادات شهرکی است در 15 کیلومتری جنوب غربی قاهره ، برخلاف مدینه السادات بسیار نزدیک به شهر قاهره . هنگامیکه در سال 2000 زمینه

برای سرمایه گذاری و اسکان طبقات مرفع در آن فراهم شد ، بعلت نزدیکی به شهر قاهره ، با ساخت و ساز وسیعی مواجه شد . در کنار بلوکهای مسکونی نسبتاً ساده بسرعت ساخت ویلاهای بسیار مجلل و گران قیمت محصور شده با دیوارهای بلند در پارکهای مسکونی که از آنها هبانان خصوصی مواظبت میکنند، برای فاده و سکونت ثروتمند ترین اقشار ساکن قاهره . بین شهر علاوه بر فراهم آوردن همه گونه تسهیلات سکونتی و شهری دانشگاههای خصوصی بین المللی نظیر دانشگاه المانی ویا دان امریکائی قاهره ، که همگی در مرکز شهر حول میدان بزرگی بنام التحریر یافته اند ، نیز ساخته شد .

شه اقماری که "بشدت کم جاذبه بود اکنون با تسهیلاتی که برای سکنی اقشار هم شده با رونق زایدالوصفی روبرو . این شهر در سال 1979 بنام شهر ششم اکتبر احداث . علاوه به اینکه نزدیکی قاه قرار گرفته هرم جی هم حدود 15 کیلومتر فاصله دارد . بتدریج در مرکز این شهر واحدهای تجاری ، مساجد و سینما ها وسایر تاسیسات ضروری شهری احداث شدند . محمود عبد الجمال حدود چهار سال است که از قاهره برای دایر محل کسب کوچکی به این شهر نقل مکان نموده ا میگوید : کسب و کار اکنون در این شهر مقرون به صرفه است ، علاوه بر بین شهر برای زندگی کردن هم بسیار زیبا اس . همینطور شرکت های بزرگی چون . و ودایملر هم در د کارخانه های مونتاژ اتومبیل در این شهر ا دات نمایند .

کرنلیا هوف ، روزنامه نگار آلمانی با خانواده اش در شهر ششم اکتبر در یک خانه شیک ردیفی ساز محله ایکه سرزمین رویا نامیده شده زندگی میکند . خانم وگر هوف میگوید : اینجا اثری از شلوغی ، سروصدا و کثافت قاهره دیده نمیشود. اینجا آرام و با هوای پاک است ، کودکانم میتوانند بدو اهمه از تصادف با اتومبیل در یابان جلوی منزل بازی کنند .

طارق وفیق استاد برنامه ریزی شهری دانشگاه قاهره معتقد است : شهرهای جدید و بخشهای نوسازی شده در صورتیکه به شهر قاهره نزدیک باشند بخت توسعه و رونق خواهند داشت. همهء شهرهای جدید

ومحله هائی که از دوران جمال عبدالناصر تاکنون در فاصله دور از شهر قاهره بنا شده اند . همواره با مشکلات
عدیده و خاصه عدم رغبت مردم به سکونت در آنها مواجه اند .

بنای مسکونی " گر انقیمت در حال اتمام در شهر 16 اکتبر قاهره

نمونه ای از ویلاهای شهرک اعیان نشین 6 اکتبر

(تشابه سلیقه نوکیسه های مصری با اقصای مرفه شهر تهران در هر دو تصویر بسیار محسوس و قابل تامل است!)

چگونه دولت بطور غیر مترقبه انتقال برنامه ریزی شده پایتخت را لغو نمود؟

الاهــــــــــــــــرام دسامبر 2007 : ریم لیلا

قاهره شهر شلوغ و افسرده

اخیراً "صفوت الشریف ، رئیس مجلس شورا در رابطه باتصمیم دولت به انتقال پایتخت اعلان نمود :
با توجه به دستور اخیر رئیس جمهور چنین اقدامی فعلاً "منتفی است . الشریف در هفدهم نوامبر 2007 به
: احمد نظیف نخست وزیر نامه ای دریافت داشته بود که مطابق با آن کلیه ادارات مهم
وزارت خانه ها ، مجلس و ادارات وابسته به آن میبایست به پایتخت جدید انتقال میافتند . ولی رئیس جمهور
حسنی مبارک در سفری که اخیراً به اسمانیلیه داشت ، به اطلاع رسانه ها رساند که چنین برنامه ای به
بیلیونها لیره نیاز " به هیچ وجه قابل اجرا نیست . بهتر است امکانات اختصاص داده شده را صرف
ی کنیم .

پیشنهاد انتقال پایتخت سیاسی کشور به شهر جدید ، سال گذشته ، در حزب دمکرات ملی (حزب حاکم)
به بحث گزارده و تصویب شده بود . طارق طلعت مصطفی ، رئیس کمیته مسکن و برنامه ریزی اعلام کرد

کمیته مذکور چندین ماه است که به مطالعه و برنامه ریزی انتقال به پایتخت جدید، مشغول بوده است.

جامعه شناسان و کارشناسان دیگر نیز در این بحث ها شرکت داشته اند. اومیگوید: می خواهیم

پایتخت را مبتنی بر دید گاهی جدید انتقال دهیم. او اضافه کرد پیشنهاد فقط به مکان یابی شهر.

بلکه جنبه های سیاسی آن، ز انجمله تمرکز همه امور در قاهره نیز.

ریزی شده بود که 2050 همه ادارات دولتی و امور به اداره کشور به شهر جدید

انتقال یابد. مصطفی میگوید: 95% از جمعیت 73 میلیونی مصدر در بخشی از سرزمین مصر ساکن اند که

5% مساحت آن را در بر میگیرد. جمعیت قاهره در این دو سه دهه گذشته افزایش بسیاری داشته است.

6/4 میلی 1975 به 20 میلیون نفر 2005 رسیده است.

آخرین امار وزارت مسکن و جامعه شهری نشان میدهد که 1221 محله غیر مجاز که 12 15 میلیون

انها سکونت دارند، در این منطقه شهری وجود دارد. او اضافه میکند: قاهره بصورت مرکز اصلی

اقتصادی کشور باقی خواهد ماند. شهر جدید منحصر "مرکز سیاسی و اداری کشور خواهد بود. وضعیتی مشابه

نیویورک و اشنگتن دی سی.

پیشنهاد انتقال پایتخت، بصورت پایتخت اداری سی جدید برای مکانهای متعددی مطرح شده بودند.

انجمله: شهر المنیلا جدیدا که با قاهره فاصله چندانی ندارد. کزدیگری نظیر شهر جدید 6 اکتبر که

در جوار قاهره قرار دارد، همینطور شهرهای دیگری چون اسکندریه و پرت سعید هم مطرح بوده اند. ولی

المنیلا جدیدا که بسیار به قاهره نزدیک و از امکانات ارتباطی خوبی نیز

تری است، چون از امکانات حمل و نقل متنوع تری نیز.

محسن ظهران اسناد برنامه ریزی شهری دانشگاه اسکندریه،: " این انتقال بهتر از

میلیونها لیره برای احداث و گسترش تاسیسات و ساختارهای جدید نظیر بزرگ راه، پل ووتونل هاست. که

بهر حال همه آنها، راه حلهای موقت در مقابل مسائل پیش روی قاهره اند. 1970 به بعد تاکید در

توسعه ساختارهای شهری، ساخت پل ووتونل ها برای روان تر کردن جابجائی و ترافیک شهر بود.

انور سادات ایده ایجاد پایتخت جدید را مطرح نمود. سادات سیتی که بیابان های بین قاهره

واسکندریه قرار دارد ، بعنوان پایتخت سیاسی اداری جدید در نظر گرفته شد . بهمین سبب این شهر توسط خطوط ریلی با قاهره در ارتباط قرار گرفت . اما رویای بزرگشان انچنان که میپنداشتند تحقق نیافت ، وسادات سیتی هم اکنون بصورت شهر جدید رها شده در بیابان در . ظهران معتقد است : پایتخت جدید نباید بیش از 250 کیلومتر با قاهره فاصله داشته باشد . اوبه این مسئله هم اشاره میکند که در تاریخ پایتخت مصر میان اسوان واسکندریه بیش از هفده بار .

بگفته شهردار قاهره عبد العظیم وزیر : در قاهره بزرگ 3616 مدرسه ، 480 بیمارستان ، 554 بنای تاریخی وجهانگردی و همینطور 82 هتل قرار دارد . دولت بین سالهای 1997-2000 نزدیک به 9/6 بلیون لیره و برای سالهای 2002 2007 نزدیک به 11 بلیون لیره جهت بهبود زیرساختها وسایر تاسیسات هزینه

صلاح حجاب یک مشاور معماری معتقد است : ما باید خدمات و ادارات محل را به خارج از پایتخت انتقال دهیم ، تا بتوانیم آنچه در قاهره میماند را نجات دهیم . همینطور بسیاری از امکاناتی که به شهر نقش پایتختی میدهد ، حتی الامکان از مرکز دور کنیم . ما باید تمرکز زدائی بیشتری را انجام دهیم . بعقیده : مقامات محلی باید بوروکراسی را محدود نموده ، تا با این همه رفت و آمد شهری با میلیون ها مواجه نباشیم . این شهر برای فقط 500 هزار وسیله نقلیه طراحی شده است .

عبدالعزیز عطیه استاد معماری وبرنامه ریزی شهری در دانشگاه عین الشمس نگرانی های دیگری را مطرح میکند . : ساخت شهر جدید همواره هزینه های زیادی را ببار میآورد ونهایتا" نتیجه عملی محسوسی ندارد . باستناد امارگیری های اخیر 20 در صد جمعیت مصر زیر خط فقر زندگی میکنند 20 در صد بعدی هم زندگیشان در . عاطیه با نظر رئیس جمهور که معتقد به صرف نظر کردن از ایده انتقال پایتخت است ، بشرطی که هزینه های مربوطه واقعا" در جهت از میان بردن فقر بکار گرفته شود ، کاملا" . بسیار عملی تر ومفیدتر خواهد بود امکانات محدودمان را صرف از میان بردن فقر نما یم ، تا اینکه انها در پروژهای شهر جدید هزینه کنیم که نهایتا" به احداث شهرهای خالی از سکنه در بیابان بیانجام .

ادامہ در بخش بعدی.